

DEN SENIORŮ V OSTRAVĚ - BOHATÝ PROGRAM NA JEDNOM MÍSTĚ 18. října 2013 v Domě kultury města Ostravy, 9.00 - 13.00 hod.

Zveme seniory i rodinné příslušníky na pestrý program v Domě kultury města Ostrava. Unikátně na jednom místě budou - prodejní výstava, přednášky, besedy, internet, konzultace s lékaři i zdravotnická měření a mnoho dalšího. Vstup na všechny programy je zcela zdarma.

Můžete si přijít změřit tlak, tuk, stanovit výškováhový poměr. Věnovat se vám budou odborníci, kteří podají i bližší informace. Nebo si necháte vyšetřit chodidla, abyste se dověděli o případných vadách pohybového aparátu. Konzultace a poradenství odborníků vám rozkryjí, co dělat a jak se zachovat. Poradí vám i praktický lékař a výživový odborník (nutriční terapeut).

Když budete chtít vyplnit čas mezi programy, můžete se projít prodejní výstavou. K mání budou zdravotnické pomůcky, léčivé bylinky, produkty zdravé výživy nebo kosmetika. Pro volný čas a zábavu se můžete seznámit s nabídkou zájezdů a výletů pro seniory.

◀ ▲ **O bohatý program v rámci Gerontologických dnů byl velký zájem i v loňském roce.**

Zajímá vás konkrétní problém? Je připravena série přednášek s odborníky, kde se můžete ptát a odnést si důležité informace.

Vyberete si přednášku, která vás zajímá a jdete si ji poslechnout. Připravené jsou krátké přednášky o kontaktu s lékařem, o nabídkách sociálních služeb, jak se bránit podvodníkům v prodeji a jiné. O bezpečnosti ve městě bude hovořit policista. Na konkrétních příkladech uvede, jak se zajistit a jak se případně bránit.

Nebojte se počítačů a internetu!

Celý den bude pro zájemce k dispozici i počítačová učebna občanského sdružení - Společnost senior, která se nachází v Domě kultury (v přízemí - naproti pokladny). K dispozici bude i lektor, se kterým můžete konzultovat všechny problémy týkající se výpočetní techniky.

Neváhejte a přijďte si práci s počítačem zkusit!

Pestrý program pro seniory na jednom místě. Vše v Ostravě v Domě kultury dne 18. října od 9 do 13 hodin.

Srdečně zve organizátor, kterým je DTO (dříve Dům techniky Ostrava).

X. ročník Svatováclavského hudebního festivalu

Jubilejní 10. ročník Svatováclavského hudebního festivalu nabídne od 28. září do 28. října celkem 35 koncertů v kostelích a modlitebnách 18ti měst a obcí Moravskoslezského kraje. Přímou v Ostravě bude odehráno 18 koncertů. Vedle předních českých umělců vystoupí i interpreti z Německa, Švýcarska, Rakouska, Izraele, Francie, Itálie, Polska, Maďarska, Estonska, Slovenska a USA.

Záštitu nad tímto mezinárodním festivalem opětovně převzali:

Ing. Petr Kajnar, primátor statutárního města Ostravy,
Ing. Miroslav Novák, hejtman Moravskoslezského kraje,
Mons. František Václav Lobkowicz O. Praem.m., sídelní biskup ostravsko-opavské diecéze,
Mgr. Jan Wacławek, biskup Slezské církve evangelické a.v.

Na zahajovacím koncertě, který se koná tradičně v den svátku sv. Václava, zazní v kostele Panny Marie Královny v Ostravě - Mar.Horách **oratorium Felixe Mendelssohna Eliáš** v podání Pražské komorní filharmonie a Pražského filharmonického sboru pod taktovkou německého dirigenta Rolanda Kluttiga.

Hon na šmejdy, aneb nestaňte se snadnou kořistí

Slyším o tom každý den. V mé ordinaci, v domově pro seniory, kam pracovně docházím, nebo když třeba potkám na ulici svého pacienta nebo i kamaráda z řad těch dříve narozených. Podvody na lidech ve vyšším věku. Nutno přiznat, že mě to opravdu zlobí.

Hodně se v této souvislosti mluví o šmejděch, o tzv. petici proti šmejdům, jde ale vlastně o okrádání důchodců. Každodenně můžeme číst nebo slyšet v médiích či na internetu nějaký příběh staršího nebo starého člověka, kterého zneužil nějaký vychytralý podvodník.

Ale kde vlastně začít? Podvodníků se za poslední dvě desítky let v Čechách vyrobilo hodně. A nejen malých podvodníků, kteří se neštítí obrát o peníze starého nebo postiženého člověka. Často v ordinaci také slychám: „Pane doktore, jak by lidi nekradli, když vidí v novinách a televizi, že kradou miliony i více ti nahoře a nic se jim nestane...“ Na taková slova se nachází odpověď těžko.

O zhořknutí života lidí šmejdy nabízející produkty by se měla postarat novela zákona o ochraně spotřebitele. Podle ní mají organizátoři předváděcích akcí povinnost dopředu hlásit akce České obchodní inspekci či by na pozvánkách museli uvést, jaké zboží nebo služby chtějí nabízet. Za nedodržení by jim hrozily i několikamilionové pokuty. Souhlasím, že jen tvrdý postih pro všechny, kteří používají nepoctivé praktiky v obchodě, může zajistit, aby zákon jako mnohé jiné právní úpravy nebyl bezzubý. Tvrdý postih v oblastech, které nepoctivce nejvíce bolí - na penězích, na odebrání licence a jiných povolení, případně postih vězením.

Ona už zmiňovaná petice proti šmejdům je jistě dobrá věc. Nicméně - určitě by tento problém zasloužil mnohem větší pozornost. Ošetřit zákonem skutečnost, že jsou senioři okrádáni při předváděcích akcích je jen jedna z mnoha praktik podvodníků, kteří se živí na nás všech. Například známe mnoho případů, kdy nás a naše blízké chodí různí podomní prodejci otravovat pro tu nebo onu energetickou firmu, nabízejí levnější plyn nebo elektřinu. Teprve po podpisu smluv a po přečtení narychlo podstrčených formulářů lidé zjistí, že se nechali nachytat. Snaha o zrušení smluv pak trvá dlouho, musí se absolvovat mnoho telefonátů, vyplnit další a další tiskopisy a vůbec stojí to hodně nervů.

Mnohá města už právě tuto praxi ošetřila zákazem podomního obchodu, nicméně oni ti vynalézavci si našli cestu formou tzv. dotazníků - nic nenabízí, jen provádějí průzkum. Při něm ale dojde k tomu, že jim nic netušící občan, nejčastěji ve věku seniora „dovolí“, že jej může s nabídkou oslovit kolega. Ten už pak přichází jakoby pozvaný - vtípné je, že se tak děje cca do 5 minut. Tedy opět - vyhláška města existuje, ale obchodák nic nenabízí, jen provádí průzkum a kolega už je občanem „pozvaný“.

Řešením je samozřejmě poskytovat všem - nejen seniorům - opakované informace o těchto nekalých a často podvodných praktikách spolu s instrukcemi jak se jim bránit. Zde by se s řadou přednášek mohly angažovat například občanské poradny, popřípadě seniorské kluby nebo i sociální služby. Aktivně vycházet mezi lidi ukázat lidem prakticky, jak se těmto nešvarům bránit, co by mohli důchodci takovým podvodníkům asertivně odpovídat, jak by poznali manipulaci a jak si s ní poradit. Prostě dát seniorům návod, jak se bránit a

rozpoznat podvody "šmejdů"... A v neposlední řadě - tihle prodáváci šmejdů sází na důvěřivost lidí, sází na malou vnímavost v sousedství.

Ne málo starších lidí nejspíše z nedostatku sociálního kontaktu rádi využívají oněch výletů, kde je jim slibována zábava a jídlo zdarma - nakonec jsou ale zahrnuti psychickou masáží, dokud si něco nekoupí. Nicméně pokud by se našla např. cestovka, ve své činnosti speciálně zaměřena na jednodenní výlety seniorů - možná by to mohl být slušný podnikatelský záměr. A výletníci - senioři by si tak přišli bez nebezpečí obchodní tyranie na své.

Se šmejdy se setkáme všude kolem nás. Dovolil bych si ale zajít v honu na ty tzv. šmejdy ještě dále. My přeci nechceme, aby nás podváděl kdokoli s čímkoli. Proto - nekupujeme podhradné zboží, byť má „příznivou cenu“. Stále platí - prodejce nedává slevu zdarma. Dívejme se jaké kvality jsou potraviny, které nakupujeme. A ty, které nejsou tím čím se tváří být, jim v regálech nechejme. Nenechávejme si vnutit šmejdy nikde - ani v obchodě, ani u řemeslníků, ani na úřadech. Takový přístup zcela jistě vyžaduje více naší pozornosti, jednotného postupu, mnohem více trpělivosti - ale v konečném důsledku by se mnohokrát vyplatil.

Několik rad jak na věc - poznejte jejich psychologické finty

- podvodní dealeři a prodejci většinou navštěvují důchodce ve městech, kde se v panelácích lidé znají méně, než třeba lidé z okolních domků na venkově;
- přicházejí přes den, v době pracovní doby, hlavně v době kolem oběda, kdy mají jistotu, že děti jsou ve školách a ostatní členové rodiny v zaměstnání, takže doma jsou právě nepracující důchodci;
- používají falešnou prodejní rétoriku - je to levné, jde o mimořádnou akci, výhodná koupě, bude se to líbit vnoučatům, je to levnější než v obchodě, zboží je nejen praktické a levné, ale i zdravé, ten přípravek vás vyléčí, omladí, výrobky jsou ze zahraničí, tento jar umývá sám, levnější nikde neseženete, jsme tu mimořádně a jen krátce, poštou je všechno delší a dražší, spěcháme a máme ještě objednané klienty, rodina bude mít radost, pochválí vás ...;
- nenechte se nalákat na věci nebo dárky zdarma;
- když už se s nimi pustíte do řeči - klidně je zdržujte, ptejte se na všechno i vícekrát;
- jakýkoliv nátlak nebo násilí od podobných návštěv nahlaste Policii ČR nebo Městské policii;
- varujte své sousedy a přátele v domě;
- pokud se účastníte zájezdů s prodejním programem - nic nekupujte, nic nepodepisujte, nedávejte z ruky vaše doklady.

S pozdravem „Šmejdům zmar“ MUDr. Hugo Příbyl, PhD.

Trochu humoru z obchodu:

Prodáváč s losy vyřvává: "Kupte si losy, kupte si losy!!!"
 "Ne, děkuji, já nechci vyhrát."
 "Ale to vůbec nevádí, takové losy tu také máme..."

Přijde pán do obchodu se zvířaty a povídá prodáváči: "Prosil bych tři potkany, dvě myši, 15 švábů a 40 sklípkanů."
 "Uff, no, snad to dám dohromady. Na co to vůbec potřebujete?" "Ale, stěhuji se a ve smlouvě je bod: vrátit byt ve stavu, v jakém jej dostal."

Tip na výlet - vycházka na Čertův mlýn

Máte rádi vycházky do hor? Pokud k tomu ještě milujete pohádky, tak vám jistě tento tip na výlet přijde mimořádně vhod. Zavede vás do Beskyd, na naučnou stezku - mimo jiné i kolem Čertova mlýna. Stezka má ve znaku Čertův stůl - unikátní skalní útvar na hřebeni Čertova mlýna.

Trasa naučné stezky Čertův mlýn je dlouhá 8 km a vede z Pusteven kolem jezírka Mořské oko přes svahy kopce Čertův mlýn (1206 m n. m.) až k turistické chatě Martiňák. Na trase je instalováno devět tabulí, na kterých se dozvíte, co zajímavého v oblasti žije a roste, čím jsou vzácné lesy v okolí a další informace o zdejší krajině. Dozvíte se, kde se skrývali partyzáni, nebo kde podle pověsti stavěl čert za jednu noc mlýn, aby dostal selskou dcerku.

Trasa NS vede po červené turistické značce. Vzhledem k malému převýšení je nenáročná a v zimě je vhodná i pro běžkaře. Lze ji absolvovat v obousměrně.

První panel NS se nachází se na Pustevnách a seznamuje návštěvníky s její trasou a věnuje se pustevnám a pustevníkům, kteří na Pustevnách v minulosti žili. Druhé zastavení se nachází u jezírka „Mořské oko“ v nadmořské výšce 980 m n. m. Jezírko vzniklo vyčištěním a prohloubením mokřadu v jižním svahu sedla Tanečnice. Tuň je velmi významná pro rozmnožování obojživelníků. V jarním období se zde vyskytuje čolek horský, čolek obecný a čolek karpatský.

Třetí zastavení - dozvíte se proč jsou v rezervaci suché stromy. Čtvrté zastavení hovoří o neobvyklých přírodních útvarech o sesuvech a čertovi - co mění tvar hor. Páté a šesté zastavení je věnováno působení 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky a pomoci partyzánům od obyvatel kraje. Sedmé zastavení je věnováno změnám krajiny za posledních 200 let. Osmé zastavení informuje návštěvníky o všech třech velitelích partyzánské brigády Jana Žižky. Deváté pak o akci Tetřev, která byla největší protipartyzánskou akcí u nás. Okolí Martiňáku a Čertova mlýna bylo jednou z hlavních oblastí, kde pátrání po partyzánech probíhalo.

Martiňák je název rozcestí, ale také název turistické chaty ve stejném místě. Chata na Martiňáku vám poskytne příjemnou zastávku k občerstvení. Postavena byla před více jak 200 lety. Nejprve byl postaven zájezdní hostinec - v době největší slávy po zahájení provozu železniční trati Ostrava Čeladná. Byl tenkrát na trase z Čeladné do Bečev jediným místem, kde se dělníci z ostravských hutí a dolů jdoucí po šichtě domů mohli občerstvit. V roce 1927 hostinec koupil Klub českých turistů. V době 2. světové války zde byla jedna z partyzánských základů.

Dostupnost k NS Čertův mlýn: K prvnímu panelu na Pustevnách se dostanete lanovkou z Trojanovic nebo autem či autobusem z Rožnova p. R. a Prostřední Bečvy. Na Pustevnách je placené parkoviště.

Pověst o čertovi a mlýně

Kdysi dávno žila pod horou selka, která měla dceru. Té se dlouho nedařilo vdát, až jednou přišel myslivec a požádal ji o ruku. Matce se to ale nezdálo, proto souhlasila jen pod podmínkou, že myslivec postaví na vrcholu hory mlýn, kde půjde mlít obilí. Musel být hotový za dva dny, než zakokrhá kohout.

Druhý den přišel k selce soused a když uslyšel, co se stalo, vypravoval, že od rána chodí po okolí žebrák, který kupuje všechny kohouty. A radil jí, ať svého kohouta schová a neprodává.

Když už končila druhá noc a selka viděla, že mlýn je skoro hotový, vynesla kohouta na střešinu. Ten zakokrhá a myslivec v tu chvíli zmizel. Mlýn se časem rozpadl, ale náhon je na vrcholu hory dodnes.

14. září - Den seniorů v Zoo Ostrava

Nevíte jak příjemně prožít volný čas? Návod je jednoduchý, vyjděte si do ostravské zoologické zahrady.

V průběhu roku pořádá Zoologická zahrada v Ostravě mnoho akcí snad pro všechny věkové skupiny. Díky oblibě u návštěvníků má většina z nich dnes již několikaletou tradici. Jsou to různé přednášky, soutěže, komentované krmení zvířat i komentované prohlídky skleníků, kde je možné obdivovat tropické a subtropické užitkové rostliny, orchideje, palmy a další exotické rostliny.

Jednou ročně se také již tradičně otvírá brána zoo seniorům. Vstup je v tento den pro seniory volný včetně prohlídky zoo s průvodcem.

Sedesát let v ordinacích

Je to neuvěřitelné, ale skutečnost je taková. A nejen v různých ordinacích, ale také u psacího stolu při tvorbě svých velmi zajímavých a poučných prací. Ale to také není vše. K tomu se řadí spousta zájmů, přednášek a cest po celém světě. To vše s přehledem stihá svižný a mladistvě vyhlížející lékař, internista, endokrinolog, **Prof. Dr. Rajko Doleček, DrSc.**

Datum narození - 1. červen 1925 budí respekt. Když pomyslím, co všechno tento muž dokázal a stále ještě dělá ve svých 88 letech, přepadá mne tak trochu pocit marnosti nad vlastním konáním, ale na druhé straně také chuť se v seniorském věku ještě se spoustou věcí poprat - pokud zdravotní slouží. Je potřeba stále něco vymýšlet a pak hned realizovat. To je také nejlepší recept na „dlouhé“ mládí, i když někdy už trochu vrásčité tváře Rajko Dolečka.

Narodil se srbské matce a českému otci a jak vím, je na svůj poloviční srbský původ celý život velice hrdý. Ví, to vlastně nejméně čtyřicet let, neboť jsem byla redaktorkou v zajímavých novinách, které v Ostravě vycházely - v „Ostravském večerníku“. A právě Rajko Doleček do „Večerníku“ často přispíval svými materiály z cest. Pak také hodně spolupracoval s tehdy Československou televizí, kde v ostravském studiu spolupracoval s výborným redaktorem, kameramanem i kamarádem Jirkou Vrožinou.

Možná si mnozí vzpomenete na seriály „Nebezpečný svět kalorií“ anebo „Tajemný svět hormonů“, „Dejte léta životu“, „Nemoci civilizace“ a další, které se zabývaly problémy nadváhy. Tyto pořady byly pro mnoho diváků velice zajímavé.

Ale vraťme se ještě více k osobnosti pana doktora Rajko Dolečka (všechny tituly při jeho oslovení vynechávám, a to také i proto, že on to při povídání v pěkné kavárně Librex, vonící nejlepší kávou, nevyžadoval).

Tehdy mladý adept medicíny vystudoval dva semestry lékařské vědy na Univerzitě v Bělehradě. Ve studiích pokračoval na Univerzitě Karlově v Praze, kde promoval v r. 1950. Jeho rodiče se přestěhovali do Československa v r. 1949, když více méně přestaly obchodní a diplomatické styky mezi Jugoslávií a Československem - po hádce Stalina a Tita.

Po promoci dostal „umístěnku“ do Severomoravského kraje, kde před tím nikdy nebyl (žil od svého 1. roku s rodiči v Jugoslávii), a kam se mu nechtělo. Ale musel tam jít. Na KNV v Ostravě se ho zeptali, co by chtěl dělat. Novopečený doktor Doleček uvedl internu se zaměřením na endokrinologii, ale dostal se na plicní oddělení do Frýdku-Místku, kde jeho prvním šéfem byl vynikající primář Dr. Schön. Nicméně si na jeho žádost na KNV za několik měsíců vzpomněli a poslali ho na endokrinologický kurz do Prahy. Tehdy většina lékařů o endokrinologii nestála, byla téměř jakousi „pavědou“, protože se v té době prakticky žádné hladiny hormonů v krvi nevyšetřovaly, snad jen něco v Praze.

Tak šla léta a Rajko Doleček se stal nejuznávanějším odborníkem u nás, ale i v cizině. Jak již bylo řečeno, prezentoval se odbornými materiály, ale i v tehdejší Československé televizi pravidelnými vzdělávacími cykly. To bylo ponejvíce v 70 letech minulého století.

Tyto pořady se zaměřovaly na problémy nadváhy, cukrovky, hormonálních poruch, ale i stárnutí. V této své činnosti pokračuje i po roce 1990, kdy například je vysílán jeho pořad „Tak už dost“ nejen v naší televizi, ale i na Slovensku. Pořady připravoval s MUDr. Leošem Středou.

A teď jeho druhá stránka. Nevěnuje se jen své milované medicíně, ale se stejným zápalem se zastává srbského národa, hlavně po rozpadu Jugoslávie a následných občansko-etnických a náboženských válek. Rajko Doleček o tom píše i knihy, novinové články. Zmíním se alespoň o čtyřech z nich, a to Žaluji (více vydání česky, srbsky, anglicky 2000 a 2001 - 304, 486, 256 str.), Necenzurované obrazy z dějin jihoslovanských bratrů (2007 - 440 stránek), Necenzurované obrazy z dějin Kosova a Metohije (2009 - 396 str.), Hovory s generálem Mladičem (2010 - 160 str.).

„Víte, něco mi vyšlo v angličtině, něco v srbsčině, ale i v češtině. Nechci se vůbec chlubit, ale dostala se mi celá řada různých vyznamenání. Nejvíce si vážím vysokého řádu Svatého Sávy I. stupně od srbského patriarchy Pavla a řádu Njegoše od prezidenta Republiky Srbské v Bosně a Hercegovině Dr. Karadžiće (1996).“

Ale obraťme trochu list v pestré paletě odborného i politického života pana doktora. Co vlastně tento usměvavý a čínorodý, málem devadesátník, stačil i ve svém soukromém životě?

„Času moc nebylo. Oženil jsem se, máme syna Branka a část svého času jsem věnoval rodině. Moje žena Dobra mi zemřela v roce po půl století šťastného manželství. Zůstalo po ní veliké emoční prázdno. Tatínek před dávnými léty koupil v kouzelném podorlickém kraji dům. Tam se rád vracím sám nebo s rodinou a toulám se přírodou. A pokud se zálib týká, mám rád přírodu, hudbu, divadlo. Momentálně se navíc chystám na cestu do Bosny.“

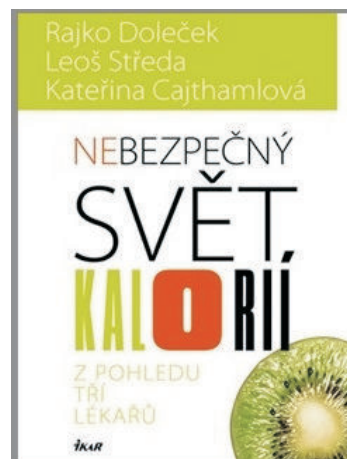
A určitě chcete vědět co rád jím, když obezitu tak zavrhuji. Jsou to saláty, ovoce, lehká jídla. Ráno se vždy najím hodně a dobře a potom už si dávám celý den něco málo. Velice mi to vyhovuje a myslím, že už to tak v současné době praktikuje hodně lidí. Udržuji si svoji váhu mezi 69 a 71 kilogramy už celých 40 let. To bych doporučil všem, jak jsem psal v knížce „Nebezpečný svět kalorií“, která vyšla v nákladu 200 000 (!) výtisků (1977, 1978, 1983, 1984). Nyní jsme vydali knihu stejného názvu spolu s dalšími bojovníky proti obezitě (Doleček, Středa, Cajthamlová, 2013).“

O Rajko Dolečkovi by se dalo psát ještě mnohem více, třeba co zažil během 2. světové války, při osvobození Rudou armádou, kdy byl tajemníkem představitele Rudé armády pro Bělehrad (1944 - 45). Pak zažil velmi zajímavou práci v organizaci UNRRA v Jugoslávii a Itálii (1945), při kontrole distribuce pomoci. O jeho cestování po Evropě i za mořem...

Do této jedné stránky se vše nevejde. A tak když jsme v příjemném Librexu dopili

kávu a můj bloček byl popsán, pan doktor se rozloučil svým srdečným nazdar a svižně nasedl do svého auta. Připadal mi jako mladík plný sil a elánu. Vydal se na cestu k nové práci i těm nejneuvěřitelnějším zážitkům.

Hana Kuchařová

Úspěšná akce zlepšovatelů

Klub zlepšovatelů seniorů Ostrava, člen KCS Ostrava, se zúčastnil v Praze výstavy vynálezů a inovací, která se konala začátkem června jako první v České republice. Byla to prestižní výstava nazvána - INVENTO s účastí dalších inovátorů nejen z Evropy, ale i z Asie a Afriky. Největší expozice měl Tajwan a Ruská federace. Mimo náš klub se z Moravskoslezského kraje zúčastnily i VÍTKOVICE, Trinec a dvě expozice měla VŠB, čímž se náš kraj stal nejlépe zastoupeným na výstavě.

Stánek Klubu zlepšovatelů byl vybaven nejen několika panely s tematikou nového typu pohonu invalidního vozíku, ale také ukázkou náhrad sněhových řetězů, mlýna na třísky, dvoustupňového lisu a speciálních povrchových ochranných. Doplněním byly i modely náhrad sněhových řetězů. Za účast na výstavě nám mezinárodní jury udělila čestné uznání s medailí a diplomem.

Získané zkušenosti využijeme na výstavách na Černé Louce, v říjnu - Život bez bariér - a prosinci - Učeň, středoškolák, vysokoškolák, kde u první hodláme vystavit prototyp pohonu invalidního vozíku a u druhé podpořit zájem studentů o technické obory předvedením zajímavých technických řešení, která by mohli po absolvování škol také realizovat.

V našem klubu jsou dveře otevřeny pro všechny. Rádi vás uvítáme každou první středu v měsíci v 9 hod. ve schůzovní místnosti Odborové centrály Vítkovic na Ruské třídě 56.

Výstav se zúčastňujeme i díky podpoře Statutárního města Ostrava.

Připravil jednatel klubu Ing. Bula

Čtyřicet let je dlouhá doba

Píše se rok 1973 a v rekreačním středisku v Lublicích se schází téměř padesátka důchodců z podniku Koksovna NHKG. Záměr setkání je jasný - z podnětu ZV ROH podniku Koksovna ustavit klub důchodců. Byl ustaven řídicí výbor, zpracována přihláška člena a Stanovy klubu. Zároveň s tím byl sestaven oslovovací dopis, který byl zaslán důchodcům ze závodu, kteří bydleli v okruhu 40 km od NHKG. První výborová schůze se konala 21. 1. 1974 a tím byla odstartována dlouhodobá, velmi aktivní činnost klubu, který právě letos slaví své 40. výročí od svého založení. Během těch čtyřiceti let se ve funkcích předsedů vystřídal několik členů. Prvním předsedou Klubu byl zvolen kolega Otto Pavelka a po něm další členové - Matěj Ferenčík, Jan Kašínský, Václav Krístek a Miloslav Pitucha. Od roku 2007 byla do funkce předsedkyně zvolena Dagmar Vlasáková, která se stará o to, aby vše řádně fungovalo dodnes.

Mezi důležité aktivity klubu (který v současnosti shromažďuje 91 členů) patří dvakrát ročně setkávání všech členů. Na tato setkání se členové klubu velmi těší, neboť je to příležitost setkat se se spolupracovníky, ale také s vedením závodu. Pohovořit si o svých problémech na jedné straně a na druhé straně si poslechnout informace vedení závodu o výrobě, změnách v závodě a dění s tím spojené. Naši členové mají stále o tyto informace velký zájem. Určitě bych ráda zmínila p. Laskovského, který

nás vždy po celou dobu informuje co nejpodrobněji o veškerém dění nejen přímo na závodě, ale i obecně v celém podniku, především na poli odborové práce. Naši členové se cítí stále být součástí podniku.

Společná setkávání nejsou jedinou aktivitou. Pro naše členy připravujeme i zájezdy. Hlavním organizátorem je p. Křibík, který se již od založení klubu stará, aby byly atraktivní a dobře zajištěny. Zároveň "objednává" i hezké počasí, které nás doposud nikdy nezradilo. Naším členům necháváme zahrát při příležitosti jejich životních jubilejů v ČR Ostrava - v relaci Prání plná písniček.

Od 70ti let věku odměňujeme naše členy finančním příspěvkem, který jim můžeme poskytnout mimo jiné i díky ZV Koksovně. Za tuto podporu velmi děkujeme, stejně tak patří poděkování i p. Marcelě Michálové za organizační pomoc, kterou nám poskytuje.

Čtyřicet let je dlouhá doba. Je proto dobré neztratit kontakt se závodem a spoluzaměstnanci, s nimiž jsme v práci prožili kus života. Proto se společných setkávání členové rádi zúčastňují.

Ke všem těmto aktivitám potřebujeme pomoc a pochopení od základní organizace OS KOVO a vedení závodu. Věříme, že na pomoc se budeme moci spoléhat i v budoucnu. Děkujeme všem členům za aktivní zapojení a členům výboru za dobrou a prospěšnou činnost.

Za Klub důchodců Koksovna
ARCELOR MITTAL:
předsedkyně Dagmar Vlasáková

Historický kalendář Ostravska

Červenec - září

3. července 1913 byla zahájena tramvajová doprava na 3,6 km dlouhé dráze Vítkovice-Zábřeh. Byla postavena Vítkovickým horním a hutním těžištěm zejména z důvodu dovozu písku z pískových dolů v Zábřehu. Zrušením těžby písku pominul i hlavní účel trati, a proto byla tramvajová linka č. 8 ke dni 1. října 1964 zrušena a nahrazena autobusy.

6. července 1913 se konalo slavnostní otevření turistické chaty na Ropičce, první chaty polského "Beskidu". Chata v š a k n e m ě l a dlouhého trvání, na sklonku války v dubnu 1918 byla úmyslně podpálena neznámým pachatelem. Od jejího obnovení bylo upuštěno, neboť bylo přihlédnuto ke skutečnosti, že Ropička ležela poněkud mimo tehdejší frekventované turistické stezky. V roce 1924 zde byla otevřena nová chata, tentokrát česká.

Bezručova chata na Ropičce. 918 m n. m.

26. července 1913 se v Orlové narodil horník, příslušník domácího odboje za 2. světové války Zdeněk Mašek (zemřel 6. října 1987 v Ostravě). Zapojil se do odbojové skupiny, která měla středisko v hostinci U Bajgerů v Ostravě-Radvanicích a převáděla čs. vojáky přes hranici mezi Radvanicemi a Petřvaldem do Polska. Skupina nebyla gestapem nikdy odhalena.

12. srpna 1963 v Ostravě zemřel univerzitní profesor, odborník na kovhutnictví ing. Josef Hummel (narodil se 28. 6. 1881 v Praze). Působil nejprve jako začínající vědecký pracovník a pedagog na Báňské akademii v Ljubljani, v roce 1924 byl jmenován profesorem kovhutnictví na Vysoké škole báňské v Příbrami. Svou alma mater následoval v roce 1946 i po přestěhování do Ostravy. V roce 1949 po komunistickém převratu byl označen bojůvkou komunistických studentů jako představitel „reakce“ a byl mu fyzicky zabráněn vstup na akademickou půdu. Poté byl vyloučen ze školy a odešel nuceně do důchodu. Hummel byl velmi literárně činný, napsal řadu časopiseckých článků, příspěvků do odborných sborníků, vysokoškolských skript a výzkumných zpráv. Zásluha byla i jeho činnost překladatelská, jejímž vrcholem byl překlad z latiny - stěžejního historického spisu Jiřího Agricoly - Dvanáct knih o hornictví a hutnictví.

12. srpna 1998 provedli lékaři z kardiologického centra FN s poliklinikou v Ostravě-Porubě dvoutisící operaci srdce v mimotělním oběhu, čímž symbolicky oslavili pětiletou existenci. Kapacitně bylo možné počet operací ještě zvýšit, bránila tomu však neochota zdravotních pojišťoven navýšit částku na větší počet chirurgických zákroků a následnou léčbu. Kardiologické centrum v Ostravě bylo založeno v říjnu roku 1993. Zpočátku sídlilo v prostorách nemocnice v Ostravě - Zábřehu, v roce 1995 se stalo součástí fakultní nemocnice. Od počátku po současnost bylo v kardiologickém centru naříženo 1977 metrů štěpů jako bypassy postižených tepen, což je asi stejná vzdálenost jako výška mrakodrapu vysokého 760 pater, nebo stejná výška jako dva a půl nejvyššího mrakodrapu světa v Dubaji.

18. srpna 1933 Moravskoslezský deník konstatoval, že se slezskoostavský zámek mění ve zříceninu. Na jeho záchranu nedá peníze ani jeho majitel průmyslník Wilczek a nemá je ani Památkový ústav. Původně pyšné sídlo majitelů slezskoostavského panství se mění v ruinu a u vchodu je dokonce umístěna červená tabulka s nápisem "Vstupovat je životu nebezpečno a co nejpřísněji zakázáno."

20. srpna 1963 - šestý den své sedmidenní návštěvy Československa zavítala první kosmonautka světa Valentina Těreškovová do Frýdku-Místku a Ostravy. Podívala se do přádelny národního podniku Slezan ve Frýdku-Místku (sama byla původně textilní dělnicí), v ostravské Nové radnici se podepsala do pamětní knihy a pak besedovala s Ostravany na zimním stadionu. Všude byla spontánně vítána nadšenými davy. Těreškovová se k obloze vznesla 16. 6. 1963 na palubě Vostoku 6. Její let trval tři dny, při čemž 48 krát obletěla zemi. Stala se tak desátým člověkem a první ženou ve vesmíru. Let neprobíhal bez problémů, řídicí středisko odhalilo chybu v přípravě a muselo přeprogramovat motory, aby nedošlo k vážné nehodě při přistávacím manévru. Přistání proběhlo 19. června 1963. Podobně jako Jurij Gagarin se i Valentina katapultovala. Další ruská kosmonautka vylétla do vesmíru až o další čtyři roky později. ▼

22. srpna 1913 se v Českých Budějovicích narodil štábní kapitán policie Karel Holas. V roce 1944 byl přidělen k velitelství protektorátní policie do Moravské Ostravy. Od počátku roku 1944 byl napojen na přípravu Slovenského národního povstání a 12. 9. 1944 odešel tajně jako velitel s 18ti uniformovanými policisty a 5ti civilisty na pomoc povstání. Bojoval na přístupu k Banské Bystrici, kde padli tři policisté, a Holas s dalšími byl zraněn. Po potlačení povstání utekl ještě neuzdraven do hor. Dodnes není známo, kde našel na konci roku 1944 smrt. Četa se po jeho zranění neudržela pohromadě, její zbylí členové byli zařazeni k různým vojenským a partyzánským útvarům. Z této největší české organizované skupiny ostravských policistů a civilistů položilo své životy na různých místech osm členů.

25. srpna 1968 dalo sovětské okupační velení Ostravy příkaz redakci deníku Nová svoboda (ve dnech 21. 8. až 3. 9. vycházel spolu s dalšími redakcemi pod názvem Spojené deníky), že pokud nemá být vydávání zastaveno, nesmí se o sovětských vojácích psát jako o okupantech a nesmí být uveřejňovány karikatury zesměšňující sovětské vojáky.

Redakce byla obsazena ve dnech 14.-17. 9. na rozkaz velení Vojenského okruhu Východ v Trenčíně. Jak prohlásil jeden ze sovětských velitelů, "Pošlete tam jeden tank nebo tři transportéry, obsadíte redakci a oznámíte toto rozhodnutí. Ať týden přemýšlejí, jak mají psát, a ať mají čas mezi sebou najít viníky toho, co se stalo."

26. srpna 1428 husitská posádka opustila Ostravu. Husity bylo město ovládáno od počátku léta 1428. Hodlali město opevnit a získat tak výpadní bránu do Slezska. To bylo tak vážným nebezpečím, že se slezská knížata rozhodla k rázné akci. Dne 21. srpna vytáhli do pole knížata ratibořská, opavský kníže Přemek, těšínská knížata Bolek a Kazimír a kníže kozelský Konrád Bílý. Jejich přesila byla tak velká, že husité Ostravu vyklidili. I tak prakticky kontrolovali Ostravsko i Horní Slezsko.

Husitskými válkami Moravská Ostrava neutrpěla, naopak, zdá se, že se její postavení zlepšilo a populační velikost zvětšila. Město dosáhlo postavení nejvýznamnějšího centra hukvaldského panství. Důkazem prosperity města bylo udělení práva druhého výročního trhu králem Jiřím z Poděbrad v roce 1461.

1. září 1923 nastoupil do funkce městského archiváře v Ostravě středoškolský profesor, znalec dějin Slezska a autor řady historicko-vlastivědných článků a studií Alois Adamus. Toto datum lze považovat za počátek existence ostravského městského archivu. Ostrava však byla posledním z velkých měst, které přistoupilo ke zřízení svého archivu.

25. září 1913 se ve Vídni narodil hráč a trenér kopané Josef (Pepi) Bican. V roce 1949, když se stal komunistickému mocenskému aparátu nepohodlným, přestoupil z pražské Slavie do ostravského klubu TJ Sokol VŽKG Vítkovice.

Pohled na vítkovický stadion v 60. letech minulého století

S přispěním Josefa (Pepi) Bicana postoupil klub poprvé v historii do I. ligy. S Bicanem v sestavě zažil vítkovický fotbalový klub jedno ze svých nejpěšnějších období a Bicanovo střelecké umění přivádělo do ochozů vítkovického stadionu desetitisícové návštěvy. Bican ve Vítkovicích získal svůj 9. titul ligových střelců. V roce 1952 přestoupil do Hradce Králové.

27. září 1913 začal v Moravské Ostravě vycházet velmi rozšířený a oblíbený list Morgenzeitung und Handelsblatt. Tiskla jej tiskárna Julius Kittl v Moravské Ostravě. Jeden výtisk stál 8 haléřů, měsíční předplatné pak 2,5 K. Od roku 1925 měl přílohu Dětské noviny strýčka Maxe, od roku 1931 humoristickou přílohu Drzý kibic. Zanikl v roce 1939.

Text: PhDr. Antonín Barcuch
Foto: Archiv města Ostravy

Víte jaké jsou "Významné Světové dny"?

Připomeňme si je...

29. srpen - Evropská noc pro netopýry (ENN)

Tento den má připomínat ochranu populací evropských netopýrů. Široká veřejnost má možnost díky programu připraveném odborníky seznámit se s těmito zajímavými tvory, s jejich výzkumem, ochranou a dosavadními poznatky o jejich životě. Tuto noc na mnoha místech Evropy probíhají veřejné přednášky o netopýrech, zájemci se zde dozvídají jak a čím jsou netopýři ohrožováni, a kde oni sami mohou být nápomocni při jejich ochraně. V České republice probíhá ENN pravidelně již několikrát rok. V ostravské Zoo se k ENN koná akce dne 11. září a začátek je v 18 hod.

13. září - Mezinárodní den čokolády

Každý Čech sní za rok v průměru kolem šesti kilogramů čokolády. Favority jsou čokolády mléčné nebo s oříšky, mandlemi či ovocem. Jednou týdně si je dopřává 30% lidí a čtvrtina Čechů jim neodolá několikrát v týdnu. Vyplývá to ze studie celosvětové sítě poradenských společností. Největší podíl na celosvětovém trhu s čokoládou mají s 32 procenty západoevropské země a pětinu ovládá Severní Amerika. Češi se spotřebou čokolády řadí k evropskému průměru.

21. září - Mezinárodní den Alzheimerovy choroby

Mezinárodní dne Alzheimerovy choroby se poprvé slavil v České republice roku 1998. Cílem tohoto dne je zvýšit povědomí o této těžké nemoci, kterou ve stáří mnoho lidí podceňuje. Prvními příznaky je zapomětivost a emocionální výjevy. Vyléčit se Alzheimerova choroba nedá, ale v poslední době jsou již velmi dobré lékařské výsledky s její stabilizací. Zároveň se dlouhodobě řeší otázka, jaká je správná prevence této nemoci a podle posledních výsledků se ukazuje, že nejlepší není bystřit mozek třeba křížovkami, ale naopak fyzická práce.

22. září - Evropský den bez aut

Den bez aut je mezinárodní den, který se slaví každoročně 22. září (někde ale v neděli kolem tohoto data). Akce má poukázat na přijatelnější způsoby dopravy a podpořit omezování městského automobilismu. Do akce Den bez aut se zapojuje řada měst. Prvopočátky myšlenky Dne bez aut lze nalézt již na konci padesátých let, kdy si lidé začali uvědomovat, že automobilismus významně snižuje kvalitu života ve městě. V České republice se uskutečnil první Den bez aut 15. listopadu 1991. Od roku 2002 je tento Den bez aut součástí Evropského týdne mobility.

1. října - Mezinárodní den seniorů

Již od roku 1998 si svět 1. října připomíná Mezinárodní den seniorů. Právě toho dne byl totiž Organizací spojených národů a jejím tehdejším generálním tajemníkem Kofi Annanem vyhlášen rok 1999 Mezinárodním rokem seniorů. Den seniorů je oslavou všeho, co společnosti přináší staří lidé. Zvyšuje povědomí o problémech, se kterými se potýkají, jako například zneužívání starších lidí. V rámci oslav Dne seniorů mají senioři dne 14. září vstup do ostravské Zoo zdarma.

9. října - Světový den pošty

9. října 1874 vznikla Světová poštovní unie (SPU). Byla založena ve švýcarském Bernu původně jako tzv. Generální poštovní unie. Jejím hlavním cílem bylo a stále je zabezpečit rozvoj mezinárodního poštovního spojení a sjednocovat podmínky pro mezinárodní poštovní přepravu. Základními smluvními dokumenty SPU jsou Akta obsahující pravidla pro mezinárodní poštovní služby. Nejvyšším orgánem SPU je Světový poštovní kongres, který se schází minimálně jednou za čtyři roky.

(bal)

Kulturní centrum Poruba

p.o., Opavská 1118

Kurz tvůrčího psaní pro seniory

Poslední volná místa v kurzu tvůrčího psaní pro seniory nabízí Kulturní centrum Poruba. Účastníci si během 10 lekcí osvojí základy tvůrčího psaní a stylistické zásady, které mohou využít při psaní svých osobních pamětí, povídek ze života, cestovních zápisků či při zpracování oblíbených rodinných kulinářských receptů. Kurz začíná 17. září v Centru volného času na Vietnamské ulici v Porubě a pro seniory je zdarma. Počet míst je omezen! Bližší informace získáte v Kulturním centru Poruba na Hlavní třídě č. 583/105 nebo na tel. číslech 596 940 851, 52.

Beseda se spisovatelem Štěpánem Neuirthem

Štěpán Neuirth je známý ostravský spisovatel a publicista. Napsal řadu knih o přírodě a myslivosti, ale také úspěšnou knihu z lékařského prostředí s názvem „Tep nemocnice“.

Besedu s autorem, na které se posluchači dozví více o jeho tvorbě, o vztahu k přírodě a k lidem, připravilo Kulturní centrum Poruba na čtvrtek 12. září v 10.00 hodin. Pořad s názvem Nejkrásnější ze vzpomínek proběhne v Domě s pečovatelskou službou na ulici Průběžná 6222 v Ostravě-Porubě. Vstupné 60 Kč, pro seniory zdarma.

Miniportrét J. P. Belmonda

Legendárního rebela francouzské kinematografie J. P. Belmonda připomene filmový kritik Martin Jiroušek v dalším pokračování pořadu Biograf Senior. Setkání s oblíbeným francouzským hercem si nenechte ujít 19. září v 9.30 hodin ve společ. sále Domova Slunečnice Ostrava na ulici 17. listopadu. Vstupné je 60 Kč, senioři zdarma.

Den seniorů

Při příležitosti Dne seniorů pořádá Kulturní centrum Poruba společenské odpoledne pro dříve narozené s názvem Melodie našeho mládí, na kterém vystoupí taneční skupina Jiřinky a k tanci a poslechu zahraje hudební duo KLASAX. Zábavný pořad se koná 1. října v 15.30 hodin ve společenském sále Domova Slunečnice Ostrava na ulici 17. listopadu v Porubě. Senioři mají vstup zdarma.

Všechny akce jsou realizovány za finanční podpory statutárního města Ostrava - projekt „Moderní stáří“.

Ostravské muzeum

Masarykovo nám. 1, Ostrava

Stopy židovských rodin v Ostravě 10. 8. - 29. 9. 2013

Před několika léty uspořádal Radovan Lipus pod tímto názvem procházku po našem městě, aby seznámil občanskou veřejnost se stopami židovské komunity.

Výstava seznamuje alespoň s některými židovskými rodinami, které v předválečné době v městě žily a denní život města svým způsobem obohatily. Moravsko-ostravská Židovská náboženská obec byla založena 17. března 1875 a byla třetí největší obcí v předválečném Československu, hned po Praze a Brně. Jejím prvním předsedou byl zvolen Markus Strassmann, majitel městského pivovaru a nositel titulu císařského rady.

V roce 1879 byla na Pitlerově ul. vybudována první židovská synagoga, pak následovaly synagogy ve Vítkovicích, Přívoze, Hrušově, Zábřehu n.O. a v Moravské Ostravě na Žerotínově ul. Mají jedno společné - v roce 1939 byly německými fašisty vydrancovány a vypáleny.

Předválečná židovská obec se starala o své členy nejen v oblasti vzdělávací, ale i sociální. Měla vlastní židovskou školu a školku na Kostelní ulici, starobinec a sirotčinec k zabezpečení židovských chudých Na Bělidle, zotavovnu na Ostravici pro židovskou mládež nebo domov učňovské mládeže na Tovární ulici. Věk poslední v životě člověka zabezpečoval židovský hřbitov na Říšské ulici, nyní 28. října.

V období těsně před rokem 1939 bylo ze 132.000 obyvatel Ostravy přes 12.000 židů tj. asi 9%. Společenské postavení židů názorně ilustruje skutečnost, že z 5.680 baňských, průmyslových a živnostenských podniků na území města vlastnili židé téměř 68%.

To a mnoho dalšího zjistíte navštívíte-li výstavu v ostravském muzeu.

Výstavní síň

Sokolská tř. 26, Moravská Ostrava

Otevřeno: PO-PÁ 8:00 - 17:00 hod.

Vstupné: dospělí - 20 Kč; děti, studenti, důchodci - 10 Kč

DAVID MOJEŠČÍK do 4. 10. 2013

David Moješčík, žák profesora Michala Gabriela, vytváří dokonale až hyperrealisticky modelované nahé ženské postavy - bytosti zastavené v čase, ve stavu vytržení nebo meditace, často v nezvyklých jogínských pozicích. Jeho sochy oscilují mezi idealizující stylizací a veristickým přepisem. Práce Davida Moješčíka se uplatňují i ve veřejném prostoru - příkladem budiž socha „Levitace“ před nádražím v Ostravě-Svinově nebo pomník výsadkářům Janu Kubišovi a Josefu Gabčíkovi v Praze-Kobylisích.

JAKUB HOŠEK 10. 10. - 15. 11. 2013

Jakub Hošek patří k nejvýznamnějším zjevům mladé české výtvarné scény poslední dekády. Jeho malířský styl, plný fantaskních, biomorfních, ostrých tvarů a předmětů má hodně společného s kulturou hudebních plakátů, obalů alb, komiksů a to i proto, že současná kaligrafie bývá téměř vždy i zvláštní kaligrafické písmo. Textem jsou jména skladeb nebo úryvky oblíbených písní, které jsou současně i názvem díla.

SOKOLSKÁ 26 – DVACET LET 21. 11. - 3. 1. 2014

Jubilejní výstava připomene dvacáté výročí vzniku Výstavní síně Sokolská 26 výběrem děl autorů, kteří se v minulosti představili ve výstavním programu. Doposud bylo realizováno 160 výstav převážně soudobého českého výtvarného umění. Základním kritériem výběru byla vždy původnost a přesvědčivost autorského přínosu bez ohledu na generační příslušnost nebo názorovou orientaci.

Radost i pro ty druhé aneb Hobby Jana Blizňáka

Je dobře, když má člověk i ve zralém věku zajímavého koníčka, který je jeho potěšením, díky němuž se také stále něco nového učí. A je ještě lepší, jestliže tímto způsobuje radost nejen sobě, ale též jiným lidem. Myslím, že v případě dřevomodeláře Jana Blizňáka platí obojí.

Výstava jeho prací - Sakrální stavby, která probíhala od 21. června do 8. září 2013 v informačním centru v zámku ve Staré Vsi nad Ondřejnicí (okres Ostrava), oslovila a potěšila řadu návštěvníků. Samozřejmě ty, kteří mají stejné hobby - modelování. Nepochybně nadchla i obdivovatele starých dřevěných staveb zkrášlujících krajinu Pobeskydí, především kostelů, kapliček a zvoníc, jež jsou svědectvím, že naši předkové měli velký smysl pro krásu a uměli doladit nádhru přírody právě výtvořeny lidských rukou. Patrně se líbila i dalším návštěvníkům.

Kdy se vlastně Jan Blizňák dostal ke svému koníčku? Tuto otázku si možná položil každý návštěvník výstavy. Měla jsem možnost zeptat se.

"Technikou modelování sakrálních staveb se soustavněji zabývám 20 let. Prvním modelem se mi ale stala kaple na Radhošti, to bylo v roce 1977," prozradil mi nedávno. "Na modelu jsem pracoval asi rok. Dostal jsem za něj první cenu v soutěži, která se konala v Orlové. Až poté, co mě přijali v roce 1993 do Výtvarné skupiny Petra Bezruče v Ostravici, pracuji soustavně na dalších modelech. Ty větší znamenají obvykle rok práce."

Jan Blizňák ve své "dílně"

Pan Blizňák má „dílnu“ v malé kuchyni panelového bytu ve Frýdku-Místku. Díky manželčině nadšení pro jeho zálibu to však není problém. Nyní se už může pochlubit, že vytvořil miniaturní 16 kostelů, 4 kaplí a 4 zvoníc. Originály stojí například ve Velkých Karlovicích, Sedlišti, Řepišti, na hoře Prašivá, v Kunčicích pod Ondřejníkem, Dolních Marklovicích a Hrabové.

Vznik dřevěného modelu znamená velmi trpělivou a časově náročnou práci. Autor mi vysvětlil, že každou skutečnou stavbu musí nejdříve vyfotit ze všech stran, změřit půdorys a pak vypočítat rozměry zmenšeniny. Používá měřítko 1:50 nebo 1:20. Počítají se také trámy stěn, šindele obložení a střechy. Až jsou známy všechny nutné rozměry pro zmenšení, pustí se do vytváření modelu. S potřebným nářadím řeže a opracovává dřevěný materiál, slepuje patřičné díly k sobě a upravuje každý detail své stavbičky, aby se od originálu lišila jenom velikostí.

Postupuje při tom, jako by stavěl skutečnou stavbu. To už má za sebou i mnoho kilometrů ušlých po turistických cestách, kdy musel do přírody za předlohou. Byly to často příjemné výlety i s manželkou Vlastou (oba jsou velcí turisté). A je to ona, kdo mu pomáhá s organizováním výstav, jež se konaly například pod záštitou Těšínského muzea v Petřvaldu nebo Muzea Beskyd ve Frýdku-Místku.

Pan Blizňák pracoval 25 let jako horník. K havířině se dostal v patnácti. To byl velmi útlý mladík pocházející z rolnické rodiny žijící na Valašsku. Tehdy v prvních letech po 2. světové válce však snil, že se stane sklářem. Kvůli politickým poměrům a pevnému odmítavému postoji rodičů k poúnorovému režimu, nesměl do jiné školy než na hornické učiliště, vzpomíná.

Poprvé sfáral do hlubin Dolu Anselm v Petřkovicích (později Důl Eduard Urx). Tehdy nemohl tušit, že po letech přejde na Důl Staříč v Paskově,

kde se stane dokonce předákem, a že bude čtyřicet let pracovat ve známém podniku OKD. Z rubání musel pro velké zdravotní potíže odejít. Později se dostal do podnikového personálního oddělení. To už se dávno věnoval modelování. Od sestavování většinou koupených modelů letadel, lodí aj. přešel ke své nynější zálibě.

Jan Blizňák v hodinách, kdy sedlá svého koníčka, někdy myslí i na tatínka, který těžce pracoval na poli a byl také uznávaný stolař a kolář. Vybavuje si v paměti otcovu dílnu, kde vzal poprvé do rukou dřevo a stolařské nářadí. To byl ještě docela malý kluk s potřebou udělat něco pěkného. Je dobře, že ta v něm zůstala do dnešních dnů. Čekají na něho přece kostel v Albrechticích, kaple v Čeladné a další dřevěné stavby!

Eva Kotarbová

Foto z archivu Jana Blizňáka

Model kaple na Radhošti

...pečujeme o Vás

ABRI - FLEX

navlékací prodyšné plenkové kalhotky

Plenkové kalhotky
ABRI-FLEX nejen pro dospělé,
vhodné pro střední i těžké
případy inkontinence,
především u chodících pacientů.
Maximální komfort při používání.
Není nutná následná fixace.

www.abena.cz
www.abenashop.cz

není co řešit...

Za méně peněz více muziky!

Od 1. 1. 2013 nižší cena
a více kusů na poukaz !

Mezigenerační vztahy jsou v současnosti vnímány jako nepříteli harmonické. Od sociologů a psychologů slyšíme o vzájemném nepochopení a zejména o neschopnosti vcítit se do potřeb a problémů druhých. O tom, jaké vztahy panují mezi prarodiči, rodiči a vnoučaty v jednotlivých rodinách, rozhoduje celková atmosféra i historie těchto rodin.

Vztahy mohou být ovlivněny věkem, životními zkušenostmi rodičů, dětí, vnoučat - jejich odlišnou rolí v rodině, kulturními vzory a stereotypy. Stejně tak je ale vztah závislý na osobních vlastnostech a přístupech lidí. Jsou dány mnoha faktory, které stojí za pozornost. Jejich pozitivní vývoj ovlivňuje výchovu a formování osobních vlastností a znalostí nejmladší generace.

V rámci loňského ročníku ankety Senior roku 2012 vyhlásilo město Ostrava také soutěž pro žáky 5.-9. ročníků základních škol

v Ostravě na téma „**Jak vnímám svou babičku, svého dědečka?**“ Do soutěže bylo zasláno množství slohových prací z nichž vám některé v tomto vzpomínání přibližujeme.

Do dalších milých vzpomínek na prarodiče se teď s námi přeneste...

Jak vnímám svou babičku a dědečka

Sedíte, koukáte do zdi a hlavou se vám honí myšlenky. Různé veselé vzpomínky, nad kterými se zasmějete, ale jen tak na oko, nebo bláznivé, které se nevyplní ani v těch nejšilenejších snech a pak ty smutné, které nechtějí odejít a vrací se a vrací.

Je to jako trans, nemůžete se z něj dostat a tak tam sedíte a sedíte. Ale pak někdo přijde, sedne si vedle vás, pohladí vás po vlasech, usměje se a obejmě vás. A najednou je trans pryč, obrátíte hlavu a podíváte se do těch laskavých očí. Díváte se na osobu s mírumilovným srdcem a příjemným hlasem.

Úsměv jí oplatíte a zašeptáte do ucha, jak ji máte rádi a ona vás políbí na tvář. Je to osoba, která je mně i vám jistě blízká, je to ta, co vás chápe, a ta, co vás nezklame, je to babička.

Babička je rodinný příslušník, který je určen na rozmazlování. Ale mně to připadá jako předsudek. Cožpak mne moji rodiče nerozmazlovali láskou? Cožpak když dítě nemá babičku nemůže být rozmazleno? Cožpak musí babička vždy rozmazlovat?

Co když máte babičku, která prožila tvrdé dětství, má vás ráda, ale lásku vyjádřit neumí? Co když jí nevystačí slova, aby nás mohla zahrnout svou láskou?

Moje babička nepotřebuje slova. Když se jí podívám do očí, vidím tu radost a tu lásku, kterou v srdci chová. Vidím hlavně ji samotnou.

To, co mají babičky společného, je láska. Skoro každá babička miluje své vnouče a každá mu chce dát co nejvíce. Může být krátká na splnění našich snů, ale může nám do života přinést věci, za které budeme v budoucnu vděční. Dá nám sebe sama.

Ten, kdo babičku nemá, přichází o moc, stejně jako ten, kdo si jí nevšímá nebo nemá zájem. Takový člověk sám sebe připraví o spoustu krásných chvil, spoustu nádherných okamžiků v blízkosti někoho, kdo vás může obdarovat životním moudrem, zahrnout láskou.

Já mám babičky dvě. Každou jinou, ale každá mě má ráda a já je. Tu, kterou popisuji, znám blíž. Je velmi hodná, snaží se rozdat kousky sebe.

Vždycky, když ji obejmou, cítím krásnou vůni. Rty se jí pohybují do úsměvu a oči jí jenom září. Často se k ní chodím tulit. Až mě má dost.

Ale nemyslí to vážně. Tvrdí, že na takovéhle zacházení není zvyklá. Vůbec tedy netuším, jestli to je pochvala nebo urážka. Ale i tak se k ní znovu přitulím. A pak se zasmějeme, klidně blbostem. Jsem v jejím náručí a poslouchám tlukot jejího srdce.

Možná máme mezi sebou pár let, ale i tak mi rozumí. Máme společné zájmy. Teď je to hlavně nakupování a procházení po obchodech a čtení hororů a detektivek. Ale i dříve jsme spolu prožívaly spoustu nádherných chvil.

Pamatuji si, že jsem seděla ve vaně a ona jediná si se mnou hrála na prodavačku. Já jsem samozřejmě prodávala a ona nakupovala a moc jsme si to užily. Jako vždycky. Moje babička byla prostě vždycky úžasná.

Moje babička je jako ranní sluníčko, které vás probudí ze spaní a které vás unáší po nebi. Je jako rozkvetlá louka. Cítím to, když si k ní přivoním. Je jako letní vánek, jako krásný západ slunce, jako ranní rosa, co vám dopadá na nohy, jako krásná noc, ve které je vše povoleno.

Všechna slova by nestačila na popis mé babičky. Každé ze slov je jiné, ale neexistuje slovo, které by mohlo popsat můj vztah k babičce. Většinou člověk zjistí, co měl, až když to ztratí. A to já nechci. Takže budu o babičce básnit tak dlouho, až si to zapamatuji a až si uvědomím, koho mám vedle sebe.

Mám tam babičku, která mě nikdy nezklamala a stála při mně. A já vedle ní chci stát taky. Jako její vnučka a jako její dlužnice za to, co pro mě udělala.

Mám tě ráda, babičko!

Kristýna Kriebelová, ZŠ a MŠ Ostrava, Ostrčilova

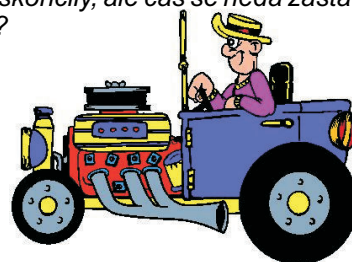
***

Milý dědečku,

je smůla, že prázdniny skončily, ale čas se nedá zastavit. To jsme si užili legrace vid?

Tak třeba jak jsi mne nechal řídit Tvůj oranžový traktor na opuštěné polní cestě, opékali jsme buřty, až byly úplně černé, grilovali kuřecí a vepřové maso, stavěli obrovské vatry a pak je zapalovali.

Jezdili na kolech po celé Moravě, počínaje malými trasami až po Litovelské Pomoraví. Cyklistika nám občas dávala zabrat, ale všechny tratě jsme úspěšně dokončili. Do lesa jsi jezdil kácet stromy a my tam chytali malé i velké žabky, skokany a ropušky. Potom jsme Ti pomáhali se sbíráním různě velkých větví na hromady. Když jsme sledovali, jak ten pokácený strom padá, rozbušilo se nám srdce a pak se ozvala rána a zaprášilo se. S údivem jsme sledovali, jak se strejdou řežete motorovými pilami strom na velké kusy a pak je stahujete traktorem. Už se těším na příští prázdniny. Jsi pro mne vzorem. Chtěl bych jednou být jako Ty.

Jan Hammermuller, ZŠ Dětská, Ostrava-Poruba

Na jeviště vstupovala s úctou, láskou a pokorou

Zazvonila jsem na zvonek u domovních dveří. Pustila mě k výtahu. Než stačil dojet do přízemí, slyšela jsem rychlé kroky po schodech dolů a ona za mnou seběhla z třetího poschodí: **Věra Heroldová**, emeritní pěvkyně ND moravskoslezského v Ostravě.

Dne 29. září 2013 oslaví své dvaadevadesátiny. Tato vitální dáma mi pak dvě hodiny vyprávěla o svém životě.

Narodila se v Brně v roce 1921 v rodině Kolářových. *"Bylo to přímo na Masarykově univerzitě, protože otec a dědeček tam pracovali jako preparátoři. Moje rodina se do Brna přestěhovala po několikaletém pobytu ve Vídni. Náš krásný, veliký byt byl přímo nad pitevnou, takže otec i dědeček si často nosili práci domů, a proto byl u nás cítit formalin. Konzervovali vnitřní orgány,"* vzpomínala paní Heroldová.

Neobvyklá práce otce a dědy ji trochu ovlivnila, protože jako středoškolačka přemýšlela o možnosti studovat lékařství. Do vzpomínek Věřčina dětství patří ovšem především zpěv, který do sebe vsřebávala, aniž tušila, že se stane základem její pozdější profesionální kariéry. Byl pro ni největším zdrojem radosti. Povzňal ji. Následovala v tom některé členy rodiny?

"Ano, babička Anna - mamčinina matka, se živila zpíváním. Projela na svých štacích mnoho států především jižní Evropy. Její talent zdědila moje maminka Antonie. Ta sice nikdy nebyla zaměstnaná, ale jako uznávaná zpěvačka se uplatňovala, řekla bych... většinou v církevních službách. Byla to ona, kdo mne naučil bezpočet národních písniček. Měla ze mne radost, protože jsem se prý učila rychle, reagovala jsem na její zpívání okamžitě a dobře. Pomohl mi v tom výborný hudební sluch. Asi v devíti letech mě maminka dovedla do dětského kostelního sboru v Brně-Králově Poli. Tam jsem se pěvecky rozvíjela prakticky až do své dospělosti."

Zpívání v kostelním prostředí paní Věra neopustila ani v době, kdy už byla uznávanou operní pěvkyní. Vraťme se však do časů jejího mládí. Jako studentka brněnského reálného gymnázia vystupovala na školních akcích nebo místní organizace TJ Sokol. To už měla řadu obdivovatelů, kteří pochopili, že Věřin talent stojí za podporu.

"Na reálném gymnáziu mě podporoval především klavírista a muzikolog Bohumír Štědroň. Je zajímavé, že v té době jsem ještě zpívala jako altistka... Už tenkrát jsem se na pódiu setkala s Karlem Krautgartnerem, známým hudebníkem, skladatelem a dirigentem, také se sopranistkou Libuší Domanínskou a Marií Bakalovou, uznávanou pěvkyní."

Nezapomenutelným se pro ni stalo vystoupení v brněnské katedrále sv. Petra a Pavla (Petrov), kde zazpívala slavné Gounodovo Ave Maria. Zprostředkoval jej právník Jaromír Hromádka.

Po ukončení reálného gymnázia se Věra nakonec přece jenom rozhodla profesionálně věnovat zpěvu a zapomněla na medicínu. Ve zkrácené době tří let absolvovala brněnskou konzervatoř, přijali ji hned do druhého ročníku. To už bylo období 2. světové války, kdy nacističtí okupanti uzavírali vysoké školy, omezovali české divadelnictví a upřednostňovali německé umění. Věra měla štěstí, že dostala angažmá ve sboru Českého lidového divadla v Brně (válečný název brněnského Národního divadla). Tehdy jako sboristka zpívala v operních i operetních inscenacích.

"První velkou roli jsem získala v operetě," uvedla paní Heroldová. *"Měla jsem tu drzost, že jsem se přihlásila na záskok, když byla indisponována subreta Marie Bártů. Byla to Soffi v Cikánském baronovi. V podstatě jsem se ji naučila během představení, protože mám výbornou hudební paměť, aniž jsem jako sboristka tušila, že se mi to bude hodit."*

A byl tu první velký úspěch! Poté, co se 15. 2. 1944 publiku představila jako Soffi, střídala se v inscenaci na jevišti s hlavní subretou, třebaže byla jen členkou sboru, a zvládla roli už jako sopranistka. Brzy se naskytlo větší uplatnění i v tamní opěře. Nastudovala druhou lesní žinku v Dvořákově Rusalce či Barenu v Janáčkově Její pastorkyni. Tehdy byl šéfem operního souboru dirigent a hudební skladatel Jaroslav Vogel, jenž se hodně staral o umělecký růst mladých pěvců a pěvkyní.

"Také si mě všiml barytonista Václav Bednář, který zpíval v Brně i Ostravě. Na jeho podnět jsem se představila v ostravském ND moravskoslezském jeho tehdejšímu řediteli a režisérovi Jiřímu Myronovi a šéfovi operního souboru, dirigentu Jaroslavu Krombholcovi. Dohodli jsme se, že za 14 dní nastudují a předvedu jim Mařenku z Prodané nevěsty."

Podánilo se! Tato role otevřela dveře do NDM, jehož domovská scéna byla v době války jen v budově dnešního Divadla Jiřího Myrona. Pohostinské vystoupení slečny Kolářové ocenili i diváci a dočkalo se kladné kritiky v novinách. Dalšího obdivu však její Mařenka dosáhla až po válce. Po bombardování Ostravy a protektorátním nařízením, které se vztahovalo na všechny divadelní scény, bylo totiž NDM na několik měsíců uzavřeno.

Jako sólistka ostravské opery působila ve dvou obdobích. V letech 1944 a 1948. V nich se udály nejen zásadní změny ve Věřině umělecké dráze, ale také v soukromí. Na jevišti se setkala s budoucím manželem. Jako Smetanova Mařenka se nezamílovala do Jeníka, ale do Kecala, jehož zpíval Jiří Herold ml., syn slavného violisty, houslisty, houslaře, hvězdáře a hudebního pedagoga, zakladatele Heroldova smyčcového kvarteta a dlouholetého člena Českého kvarteta. (Tchán byl potomkem starého rodu, předek Jiří Vilém Herold byl obdařen šlechtickým přídomkem "ze Stoda".)

Sňatek v roce 1946, narození dvou dcer, touha mít více pěveckých příležitostí, přechod do opavského divadla, kde do roku 1951 ztvárnila řadu významných operních postav, si vyžádaly po mladé paní Věře velké změny ve stylu života a pracovním nasazením. Jak vše dokázala zvládnout?

ROZHOVOR

"Za pomoc vděčím především mamince. Bez ní bych divadlo a malé děti těžko zvládala," přiznává paní Heroldová. (Matce obětavost vrátila, když se o ni starala do posledních dnů jejího života.)

Opavské úspěchy a zájem šéfa opery tehdy už Státního divadla v Ostravě - Rudolfa Vašaty, ji podruhé přivedly do ostravského angažmá. Vašatovi se líbila jako okouzující Karolina ze Dvou vdov B. Smetany či Violetta z Verdiho Traviaty. Diváci ji pak mohli vidět v mnoha dalších rolích. Byla Gildou z Verdiho Rigoletta, Neddou v Leoncavallových Komediitech, Zerlinou v Mozartově operním díle Don Giovanni, Lišákem v Janáčkově Lišce Bystroušce. Ztvárnila titulní postavu v Pucciniho Madame Butterfly. Vytvořila více než 30 operních postav. Patřila k nim i Milada ze Smetanova Dalibora, kterou si zahrála ve filmu Václava Kršky (z r. 1956), jenž byl tvůrčím počinem v poválečné kinematografii. Celá opera byla nazpívána umělci z Národního divadla. Paní Věra se velmi bránila vzít tuto roli, ale režisér trval na svém, vybral si ji z třiceti pěti adeptek. Miladě propůjčila svůj půvabný zjev a vyzrále herectví.

Věra Heroldová při našem setkání vzpomínala i na své divadelní partnery. Byli jimi Petar Burja, Luboš Procházka, Ivo Židek, Jan Hlavsa, Oldřich Lindauer, Čeněk Mlčák aj. Výjimečně i Beno Blachut a Eduard Haken, velcí přátelé Heroldových. Zdůraznila, že pro její umělecký vývoj byl velmi inspirativní i pracovní kontakt s manželem: „Jiřího vliv na moje herectví a zpěv... S úctou k jeho výkonům jsem se podvědomě snažila hrát a zpívat své role se skutečnou opravdovostí - vnitřně každou prožít a stát se tak jejím věrným obrazem. Talent k takovým výkonům nám dodávaly naše geny." (Letos 4. března se připomínalo 100. výročí narození zasloužilého umělce J. Herolda.)

Paní Heroldová se rozloučila s divadlem v roce 1965. Později vystupovala především na koncertech. Řadu let se věnovala pedagogické činnosti - na ZUŠ v Ostravě-Zábřehu, kde učila zpěv a hudební nauku, také na ostravské Lidové konzervatoři. Naposled veřejně zpívala počátkem 90. let 20. st., a to Dvořákovy Biblické písně.

Zeptala jsem se, který životní okamžik by chtěla vrátit. Odpověděla: „Vše bych chtěla prožít znovu! Nebo aspoň vrátit opavskou Karolinu, Julii, Markétu z "Fausta", tři ženské postavy z Hoffmanových povídek a hlavně Violettu, která byla mou nejoblíbenější rolí. Hrál jsem ji 16 let. Divadlo bylo můj posvátný život. S manželem jsme na jevišti vždy vstupovali s úctou, láskou a pokorou. Hudba se pro nás stala nejzářivějším diamantem umění."

Činorodá paní Heroldová stále sleduje dění a inscenace nejen v ND moravskoslezském. Zúčastňuje se kulturních akcí, bývá čestným hostem festivalu Heroldův Rakovník. V poslední době si dopisuje s vnukem Antonína Dvořáka, s nímž si upřesnila vztah mezi světoznámým skladatelem a bratrem jejího dědečka - Prokopem Kolářem, varhaníkem v TřebSKU u Vysoké. Vzpomínky a intenzivně vnímaná současnost jsou pro ni zázračným elixírem, posila v nynějších všedních dnech.

Eva Kotarbová

Fotografie Eva Kotarbová a archiv pěvkyně

1. Věra Heroldová v srpnu 2013; 2. Mařenka v roce 1945;
3. Violetta z opavské inscenace; 4. Filmová Milada

INSPIRACE

Počítače? Internet? To nikdy nepochopím!

Společnost senior organizuje v počítačové učebně v DK města Ostravy kurzy výuky práce na počítači. Zapojte se a rozvíjejte své tvůrčí schopnosti!

V nabídce jsou například kurzy:

Základy práce na PC, Word, Excel, Power Point, Internet a elektronická pošta...

Délka kurzu:

10 vyučovacích hodin

(5 týdnů po 2 hod.)

Cena kurzu: 300 Kč

Všichni zúčastnění mají k dispozici bezplatnou poradnu a konzultační pomoc. Na možnost výuky se informujte na tel. číslech: 606411643, 732344014, 603930321

Navštivte také naše webové stránky, na kterých se dozvíte mnoho zajímavého a také se můžete zapojit do spolupráce:

www.seniortip.cz

***

Společnost senior, Na Jízdárně 18, Ostrava 1

email: info@seniortip.cz; tel. 724276672; 728466105

Týdenní aktivity:

- Pondělí: 9:00 - 10:30 Konverzace v ruském jazyce
10:30 - 12:30 Konverzace v německém jazyce
12:30 - 13:45 Konverzace v anglickém jazyce
14:00 - 16:00 Klubové povídání
- Úterý: 9:00 - 11:00 Kroužek rukodělných prací
14:00 - 17:00 Karetní hry (Bridž), společenské hry
- Středa: 9:00 - 11:00 Výtvarný kroužek (první a třetí středa v měsíci)
Koordinační rada seniorů (každá poslední středa v měsíci)
13:30 - 14:30 Konverzace v anglickém jazyce
- Čtvrtek: 13:00 - 15:00 Dámský klub
15:00 - 17:00 Přednášky, besedy
16:00 - 18:00 Filatelisté (každý první a třetí čtvrtek v měsíci)
- Pátek: Turistické vycházky, exkurze, návštěva muzeí.
Trasy na samostatné pozvánce.
- Sobota: Výtvarný kroužek - malování v plenéru

Vydává Společnost senior za přispění grantu Statutárního města Ostravy a Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz.

Zodpovědný redaktor: Ing. Ludmila Holubová
Redakční rada: Mgr. Pavla Pešatová; Marie Kalinová; MUDr. Hugo Příbyl, Ph.D.; Ing. Jiří Muladi.

Registrační značka MK ČR E 14221

Adresa redakce: Společnost senior, Na Jízdárně 18,
702 00 Ostrava 1

IČO 265 95 982

Tel.: 724 276672; 728 466 105

E-mail: info@seniortip.cz

www.seniortip.cz

Kdo by neznal magazín Českého rozhlasu Ostrava Seniorklub - pořad o seniorech, se seniory a nejen pro seniory (čas vysílání: neděle 09:30; repríza: pondělí 14:15). Jedná se o jedinečný pořad v našem regionu, který dává seniorům možnost zveřejnit jejich zájmy a aktivity. Je inspirací pro ostatní posluchače v seniorském věku a dává jim návod, jak pestře prožívat stáří. S mikrofony se reportéři vydávají do různých seniorských klubů a zařízení.

Prostor v pořadu dostávají aktivní senioři, od kterých se posluchači mohou mimo jiné dozvědět, jak se nejlépe udržet ve stáří v dobré fyzické kondici. 28. dubna 2013 to byl například i pořad o

Společnosti senior v Ostravě, která vydává časopis SeniorTip. V dnešním článku přinášíme zajímavý rozhovor ze zákulisí redakce publicistických pořadů...

I přes mikrofon se lze dostat pod kůži

S trochou nadsázky by se dalo říci, že kariéra Romany Kubické v Českém rozhlasu začala zároveň s věstbou za dvě šedesát. Bylo to v roce 2005, když cestou z konkurzu potkala na ulici cikánku, která jí vyvěstila, že ji čeká změna a že do čtrnácti dnů má očekávat důležitou zprávu...

„V peněženke jsem tenkrát fakt neměla více, než dvě koruny šedesát - ty jsem jí dala,“ vzpomíná s úsměvem Romana Kubická. „Původně jsem chtěla být učitelkou, ale s tímto povoláním jsem se minula. Zároveň mě zajímaly profese okolo televize. Navíc, můj manžel je muzikolog a od něho jsem se naučila jak to říci vnímavějšímu poslechu. Víte, lidé si dost často jakoby melou své mlýnky a neposlouchají druhé... Ale abych to zkrátila, věštba cikánky byla pravdivá a já nastoupila do ostravské redakce Českého rozhlasu.“

Není žádným tajemstvím, že rozhlasových stanic je přešel. Jakou konkurenční výhodu v této situaci svým posluchačům nabízíte?

„Bez přehánění, Český rozhlas je dobrá značka. Provozuje několik specificky zaměřených stanic, které se vyznačují tím, že umí profesionálně oslovit posluchače a zároveň řeší různá témata na seriózní úrovni. To oceňují především ti, kteří se v dnešním poněkud zdivočelém světě chtějí vyladit na chvíli klidu, pohody i vzdělání.“

Nejspíš máte na mysli zejména seniory...

„Jako redaktorka publicistiky k nim mám skutečně blízko. Vytváříme pro ně pořady Seniorklub, Křížem-krajem, Kulturní magazín, Máme rádi zvířata a další. Máme v tom už letitou praxi, tedy také informační zázemí a doplňují to spousty osobních setkání i rozhovorů s nejrůznějšími, vesměs zajímavými lidmi.“

Máte od nich taky zpětné vazby?

„Přiznávám, že málo, ovšem o to více pak samozřejmě potěší každá z nich. I v případě, že je to třeba jen poznámka: jé, to jste vy, co tam mluvíte?...“

Vzděláváte se ve své profesi?

„Samozřejmě. Kromě nutného přehledu chodíme každým rokem i na školení k logopedce, která nás cvičí v práci s dechem, s nosovkami, ostrými sykavkami... Jak jsem říkala, jsme profíci. Pravdou sice je, že posluchači mají různá gusta, takže moderátoři z jiných stanic se mohou uplatnit i při záměrném komolení mluvy, ale to není náš případ. Speciálně senioři si opravdu hodně hlídají kulturu projevu.“

Vzpomenete si na nějaké „příhody z natáčení“?

„Jistě, třeba Petr Dudešek, kterého pamětníci nepochybně znají, mne pozval do domku své dcery. Ta má handicapovanou dcerku Verunku a velmi mne zaujal nadhled i krásná komunikace dědečka s vnučkou. Verunka v sobě jeho geny nezapře. Nebo jsem nedávno byla v domově pro seniory ve Frýdlantě. Je tam manželský pár, který spolu žije 64 let. On je na vozíčku a jeho žena je po mozkové mrtvici - a víte, co jí pomohlo? Zpěv. Ona se rozmluvila tím, že se rozezpívala. To je přece úžasné. Takové zážitky pak nechávají i ve mě samotné hlubokou stopu.“

Vím o Vás, že jste navštívila občanské sdružení Společnost senior a mimo jiné hovořila i s redakční radou časopisu SeniorTip. Jaký dojem jste si odnesla z tohoto setkání?

„Kdybych to měla popsat jednou větou, jsou to bojovníci - což mě potěšilo. Jsou aktivní nejen při zlepšování konkrétních podmínek v místě svého působení, ale snaží se také o zlepšení situace celé své generace. To je obdivuhodné a je to příklad pro leckteré zástupce mladší generace. Fandím jim, ať jim ta aktivita a optimismus vydrží - zvláště v těchto časech, které seniorům až tak moc nepřejí.“

Děkuji za rozhovor.

Jiří Muladi

Romana Kubická tak, jak ji posluchači Českého rozhlasu nemohou znát... ▼

Čas a prostor v životě soch

Milí čtenáři, otevírá se nová sezóna, ale možná i přesto utkvělo něco z procházek za ostravskými sochami. Za sochou se vypravíme i po letošním horkém létě, ale trochu jinak. Tentokrát vyměníme fyzickou cestu po známých místech za pohledy na ty okamžiky v dějinách sochy, které toto umění nějak změnily, byly něčím výjimečným a posunuly vývoj oboru. Je pravda, že výběr by mohl sledovat jakýkoli klasický přehled dějin sochařství, ale to by překračovalo možnosti našeho prostoru, a navíc v dějinách sochy můžete listovat třeba právě z podnětu příštích řádků a reprodukcí.

Z určitého pohledu můžeme říct, že **sochařské umění** je bohatší než ostatní umělecké obory - malířství, grafika, umělecké řemeslo nebo architektura. Nebo jinak: ze všech oborů má něco a tím je oproti svým příbuzným výjimečné. S architekturou sdílí sochařství prostor, s malbou, kresbou a grafikou zase sdělnost, neboť zobrazení, námět anebo téma můžeme „číst“. Zatímco architektura (až na výjimky) není jako celek zobrazivá - témata jsou do ní vnesena právě prostřednictvím zobrazivých umění: sochařství, malby či mozaiky. Malba a grafika sice zobrazují, ale jsou plošné, prostor vytvářejí na ploše pouze iluzivně. Na objemu se barva nebo kresba projevuje, právě když spolupracuje se sochařem nebo architektem.

Kykladské idoly, 3. tisíciletí př. n. l.

Nepočítáme-li alternativní moderní umělecké proudy, a především současnou tvorbu, sochařství pracuje ve dvou základních a z principu odlišných technikách. **Skulptura** odnímá hmotu z kamenného bloku, kusu dřeva nebo jiného materiálu od povrchu směrem k jádru. Ruka v tomto případě potřebuje nástroje, někdy velmi ostré nebo těžké - seká, vrtá do kamene nebo jej jinak strukturuje, z vyzrálých kusů dřeva vytváří dřevořezbu.

Plastika naopak hmotu k jádru přidává, často jí stačí pouze modelující ruka; do této oblasti patří hliněné sochy, třeba i dětské modelování z plastelíny, sádrové modely pro sochy odlévané do kovu a náročná technika kovolijectví. Výsledkem posledního jsou např. kovové sochy, ať už miniatury z cínů nebo třeba bronzové pomníky v nadživotní velikosti.

Ještě dodejme, že žádné umění se nevěnovalo a nevěnuje lidskému tělu tolik jako sochařství.

Pozoruhodnou oblastí, v níž vznikly sochy formou velmi blízké modernímu utváření lidského těla nebo hlavy, je Středomoří. Ke klasickému Řecku, jehož sochy obdivujeme, je však ještě daleko, neboť máme na mysli čas 3000 až 2000 let před Kristem. Jde o ostrovní **oblast Kyklad** v Egejském moři. (Třeba se vám vybaví gymnaziální znalosti zeměpisu nebo cestovatelský zážitek ze skupiny sousedních ostrovů Santorini, které bývají spojovány s bájnou Atlantidou před apokalyptickým výbuchem sopky na ostrově Théra. Jedna z řeckých bájí označuje jeden z nejmenších útvarů Kyklad, ostrov Délos, jako místo zrození božských sourozenců Apollóna a Artemis.) Kdybychom se bez náležité znalosti poprvé setkali s figurálními skulpturami nebo jejich plastickými variantami z této oblasti, možná bychom je odhadli jako díla evropské umělecké avantgardy 20. stol. Paříž kolem roku 1910 nebo po první světové válce: Brancusi, Picasso, Zadkine, Archipenko! Jde však o tzv. **idoly**, které vznikly v neolitu, mladší době kamenné. Jsou, stejně jako ty moderní, charakteristické zjednodušenou formou. Dávný sochař je zpracoval v sumární, povšechné modelaci, detaily pominul. Přesto zdůraznil sexuální znaky, určující mužské nebo ženské tělo. Idoly jsou ponejvíce prosté stojící postavy, ale ve stejné době a stejné oblasti vznikly i náročnější kompozice, které už vykazují prvky historické a sociální. Zaznamenáme např. postavu **aióda**, tj. pěvce, rapsóda, lyrika i básníka, který během svého putování sděloval příběhy, jež dnes najdeme v mýtech i ve starověké historii. Tak byl chápán později Homér.

Harfista - Aiódos-Rapsód z ostrova Syros, 3.-2. tisíc. př. n. l.

Objeví se také **Hráč na díaulos** (tj. píšťec s dvojitou píšťalou, jež daleko později najdeme na výjevech archaického nebo klasického vázového malířství ve starověkém Řecku).

Připomínáme si dobu, kdy umělecké dílo, které dnes vnímáme a těší nás jako estetický objekt, nefungovalo jako umění, věc pro okrasu či potěšení oka. Byl to především magický předmět, který zřejmě - podobně jako nám důvěrněji známé pravěké *Venuše* -, sloužil kultovním obřadům. Sochy byly magickým předmětem, vyjadřujícím pokoru vůči přírodě, výrazem souměřitelnosti člověka s ní, prosbou o její přízeň a ochranu života. Jak by mohl být tento apel aktuální v civilizaci od přirozeného světa a jeho sil tolik vzdálené! Je to svět, který můžeme jen tušit, neboť jde o dobu, o níž nemluví žádné písemné prameny.

A ještě jednu zvláštnost tyto idoly vykazují: ač jsou poměrně drobného měřítka (ne více než 40, 50 cm) působí monumentálně (*Monumentalita* je zvláštní „psychologická“ schopnost tvaru, který bez ohledu na rozměry působí ve srovnání s velikostí člověka nadměrně).

Stejně jako kykladské idoly jsou z hlediska svého určení záhadné a formálně pozoruhodné úplně jiné sochy, nebo spíše drobné sošky z Kréty. (A tu zase připomenu zkázu báje Atlantidy a Santorini, neboť i první pád středomořské Kréty a její slavné palácové kultury na Knóssu v období cca 2000 - 1700 před n. l. bývá mimo jiné spojován se sopečnou katastrofou na ostrově Théra.)

Pokračování na str. 16

**Kykladský idol, mramor,
3. tisíciletí př. n. l.**

Tentokrát jde na rozdíl od stylizovaných, tvarově „primitivních“ idolů o postavy vytvořené se smyslem pro detail, podtržený ještě polychromií. Ženské postavičky záhadně gestikulují rukama, v nichž se v těch zachovalejších případech svíjejí kovoví hádci. Barevně i vlastním materiálem jsou zdůrazněny nejen detaily tváří, šatů i šperků, ale především horní poloviny těla formované od nápadně útlého pasu po naturalisticky zdůrazněné, obnažené (!) poprsí.

**Kněžka-Bohyně s hádky, kol.r. 1600
př. n. l., Muzeum v Herakliu na Krétě**

Naturalismus podpořený všemi výtvarnými prostředky staví tyto tzv. **kněžky** do ostrého kontrastu se stylizovanými kykladskými sochami. Jejich účel byl však podobný - kultovní, možná magický. A kdybychom se rozhlédli po pozůstatcích krétské (tj. tzv. minojské) malby, viděli bychom i tam mimořádnou schopnost použít naturální detail, přesně odpozorovaný z přírody.

Proč jsme začali právě u těchto projevů středomořské sochařské kultury, když se obvykle odvoláváme na počátky řecké historie? Řekové-Achájové ovládli Středomoří později, až poté, co si podrobili středomořské ostrovy včetně Kréty a maloasijskou Tróju (kolem 1200 př. n. l.). Nepochybně si osvojili také prvky jejich výtvarné kultury. A nejen oni dospěli k vlastnímu, rozumem určenému tělesnému ideálu (tj. v procesu abstrakce a zobecnění), ale také celý proud evropského sochařství směřoval stylizací k abstraktnímu tvaru. Stejně jako pradávni sochaři z Kyklad. Naopak druhá větev evropského vývoje - obdobně jako Kréťané - zesilovala realismus a naturalismus odpozorovaný z přírody. V této dvojakosti žije sochařství (a umění vůbec) dodneška.

A budou-li vás poznámky k životu a proměnám soch zajímat, pokusíme se příště další jejich klíčové momenty připomenout a komentovat.

Marie Šťastná

**Kykladský idol, mramor, 3. tisíciletí
před n. l., Britské muzeum, Londýn**

Dny evropského dědictví / European Heritage Days (EHD)

Dny evropského dědictví každoročně v měsíci září otevírají nejširší veřejnosti brány nejzajímavějších památek, budov, objektů a prostor, včetně těch, které jsou jinak zčásti nebo zcela nepřístupné.

Jejich cílem je hledání cest ke kořenům naší, evropské i světové civilizace. Jsou pořádány nejrůznější doprovodné akce, městské slavnosti, soutěže a kulturní programy. Jednotlivé země vyhláší svá národní témata, jejichž prostřednictvím obracejí pozornost návštěvníků na fenomény přírodního a kulturního dědictví. EHD jsou významnou celoevropskou kulturně poznávací, společenskou a výchovnou akcí.

Téma EHD 2013:

"Památky v novém světle"...

Ve dnech 7. - 15. září se návštěvníkům otevrou brány pivovarů, mlýnů, skláren, dolů a další doklady technické práce generací našich předchůdců.

V Ostravě to jsou především:

- Národní kulturní památka Dolní oblast Vítkovice a Dolu Hlubina.
- Důl Michal nabízí prohlídku objektu instalovaného dle teorie posledního pracovního dne.
- Lanek Park s největší expozicí hornictví v České republice se rozprostírá na jihovýchodním úpatí vrchu Landek.

(ba)